

LESBRIEF TAAL: DOELEN

Bernard Tchoutang

Leerlingen in groep 7 en 8 werken aan kerndoel 10, De leerlingen leren bij de doelen onder 'mondeling taalonderwijs' en 'schriftelijk taalonderwijs' strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.

In groep 7 en 8 werken leerlingen aan dit kerndoel door:

- Ze passen de strategieën die ze geleerd hebben bij de taal- en leeslessen ook toe bij andere vakken, met name bij de zaakvakken.
- De kinderen passen zelfstandig en flexibel strategieën toe. Ze bepalen bijvoorbeeld zelf een leesdoel en kiezen bij dat leesdoel een tekst en een manier van lezen: globaal of juist heel gedetailleerd.
- Bij een leestaak beginnen ze niet meteen met lezen, maar nemen de tekst eerst globaal door. Ze lezen de tekst niet van voor naar achter in één tempo door, zonder op fouten te letten, maar pauzeren en af en toe, lezen soms nog een passage over en proberen leesfouten te corrigeren. Ze stellen zich bij het lezen en schrijven allerlei vragen met als doel om hun begrip te controleren.
- De kinderen denken steeds meer na over hoe ze een taalkaak gaan aanpakken. Ze zijn steeds meer zelfsturend in hun taalontwikkeling. Ze gaan hun lees-, schrijf-, spreek- en luistergedrag in toenemende mate plannen en zijn steeds beter in staat om dit gedrag te sturen, te bewaken en te corrigeren. Ze besteden bijvoorbeeld bij schrijftaken meer tijd en aandacht aan de planning van de tekst en koppelen tijdens en na het schrijven steeds terug naar dat plan.

Ook werken de leerlingen aan kerndoel 12, De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

De leerlingen voeren de volgende stappen uit om het kerndoel te behalen:

- Ze bespreken onder begeleiding van de leraar met elkaar wat een woord in de gegeven context zou kunnen betekenen.
- Ze passen tijdens het lezen, onder begeleiding, strategieën toe voor het afleiden van woordbetekenissen:
 - gebruik maken van contextinformatie en/of illustraties uit het boek;
 - gebruik maken van woordvorm: van eenvoudige samengestelde woorden (bijv. stoomboot) aangeven uit welke woorden ze bestaan.
- Ze bespreken met de leraar en met elkaar wat een woord in de gegeven context zou kunnen betekenen.
- Ze passen zelfstandig strategieën toe voor het afleiden en onthouden van de betekenis van nieuwe woorden tijdens het lezen en luisteren:
 - gebruik maken van contextinformatie;
 - het analyseren van woorddelen, zoals bij: samengestelde woorden (bijv. landbouw), voorvoegsels (anti-, super-, pre-), verbuigingen (enkelvoud/meervoud, mannelijk/vrouwelijk), woordsoortverandering (-loos, -ing, -sel, -baar), verkleinwoorden;
 - een woordenboek gebruiken, hulp vragen aan een klasgenoot of aan de leraar.
- Ze definiëren de betekenis van woorden op verschillende manieren: het aangeven van verwante begrippen (synoniemen), ondergeschikte en bovengeschikte begrippen, een associatienetwerk van begrippen, het aanduiden van letterlijke en figuurlijke betekenis, toelichten van de betekenis in de eigen context.
- Ze gebruiken de nieuwe woorden in andere situaties.

Doelen zijn afgenomen volgens Tule.SLO:
<https://www.slo.nl/thema/meer/tule/nederlands/kerndoel-10/?mode=groepen-78-leerling>
<https://www.slo.nl/thema/meer/tule/nederlands/kerndoel-12/?mode=groepen-78-leerling>